

چیرگی روم بر ایتالیا

مقدمه:

نویسنده تلاش دارد که مفهوم رومی شدن ایتالیا و روندی را که منجر به تکوین هویت رومی در این شبه جزیره گردید، بررسی کند. وضعیت ایتالیا در روند رومی شدن، از نظر سیاسی و فرهنگی موضوعی است که در مقدمه به آن پرداخته شده است.

فصل اول: مردم ایتالیا

در این فصل نویسنده به نفوذ تدریجی رومیان در این سرزمین پرداخته و جنگ‌هایی را که منجر به غلبه بر مناطقی مانند ساردنی (Sardinia) و کرسیکا (Corsica) گردید، بررسی می‌کند. تکیه بر یافته‌های باستان‌شناسی برای شناخت سازمان اجتماعی و روابط بازرگانی این مردم، از جمله موضوعات مورد توجه در این فصل است. همچنین در بررسی مناطق مختلف از موج اقوام سلتی (Celtic) که در آغاز قرن چهارم قبل از میلاد به نواحی دره پو (Po) مهاجرت کردند، یاد می‌کند.

فصل دوم: روم، ایتالیا و هلنیسم

نویسنده این مسئله را مورد توجه قرار می‌دهد که با وجود همه تنوعات درون شبه جزیره، گرایش به یگانگی و همزیستی تحت نفوذ حکومت و نظام سیاسی رومیان در ایتالیا ایجاد گردید.^۱

نویسنده در این فصل ضمن پرداختن به سازمان حکومت روم تاپایان قرن سوم قبل از میلاد، آن دولت را یکی از قدرت‌های بزرگ مدیترانه‌ای معرفی می‌کند. با این حال نظام سیاسی کشور همچنان یک سازمان مبتنی بر دولت - شهر بوده است.

از دیگر موارد یاد شده در این فصل توجه به روابط اقتصادی و بازرگانی شهر رُم با سایر نقاط ایتالیا در قرن سوم قبل از میلاد و همچنین بررسی تحولات مذهبی و هنر رومیان پس از تسخیر شهرهای ایتالیا است.^۲

نقش اشرافیت (Aristocracy) رومی و شکل‌گیری نظام طبقاتی به ویژه در فاصله پایان قرن چهارم و آغاز قرن سوم قبل از میلاد و تأثیر ماندگاری که آنها بر فرهنگ، سیاست، مذهب و حتی معماری روم به جا نهادند، موضوع دیگر این فصل است.

فصل سوم: هانیبال در ایتالیا

در این فصل نویسنده به پیامدهای جنگ دوم پونیک (264-146 ق.م) در رأس ارتشی که از سراسر آلپ گرد آورده بود، می‌پردازد. نویسنده در بررسی پیامدهای این جنگ به شکافی که در روابط بین رومیان و شهرها و مردم ایتالیا به وجود آورد، توجه ویژه‌ای داشته و معتقد است که این موضوع سبب گردید که اشرافیت رومی به قدرت و ثروت بیشتری دست یافته و نتایج پایداری بر آینده جامعه روم مترتب سازد.^۳

• احمد فضلی نژاد

Translator: Antonis Nevill

Author: Leon-Michael Davib

Translator: Antonis Nevill

Publisher: Blackwell Publishers Ltd Oxford, 1997.

ژان میشل دیوید نویسنده کتاب چیرگی رومیان بر ایتالیا، استاد تاریخ و باستان‌شناسی روم در دانشگاه استراسبورگ (Strasbourg) (فرانسه است). کتاب چیرگی رومیان بر ایتالیا، ضمن بررسی تحولات سیاسی - نظامی شبه جزیره ایتالیا، به سیر تدریجی سلطه فرهنگی و شکل‌گیری بنیان‌های اجتماعی تمدن رومی می‌پردازد که طی قرون پیش از میلاد این شبه جزیره را تبدیل به مرکز انتقال فرهنگ و سیاست روم به سایر نقاط، به ویژه اروپا ساخت. کتاب شامل مقدمه و هشت فصل و همچنین یادداشت‌ها و چکیده‌ای از اصطلاحات و اسامی موجود در متن و بالاخره کتابنامه است. ضمن اینکه نویسنده برای مطالعه بیشتر منابع دیگری را نیز معرفی می‌کند.

با اهمیتی که نویسنده به موقعیت جغرافیایی شهرها و نواحی ایتالیا و تأثیر آنها بر شکل‌گیری نظام سیاسی روم داده، طبیعی است که وجود نقشه‌هایی از اقوام، نواحی و شهرهای این سرزمین که در فصل‌های مختلف کتاب به چشم می‌خورد، کمک فراوانی به مقصود مؤلف کرده است. در ادامه به معرفی مختصر فصول مختلف کتاب می‌پردازیم.

فصل چهارم: دگرگونی‌ها در اقتصاد ایتالیا

نویسنده در این فصل به زمینه‌های این دگرگونی‌ها پرداخته و به‌ویژه گسیل سپاهیان رومی به اسپانیا، یونان، آسیای صغیر، شمال آفریقا و سوریه را عامل بسیار مهمی در به هم ریختگی جامعه سنتی ایتالیا و بروز بحران در نهادهای مدنی می‌داند. در این فصل با بررسی بخش جداگانه‌ای تحت عنوان «جریان ثروت» به ثروتمند شدن فوق‌العاده شهر رُم و شهروندان - رومی و غیر رومی - آن از دهه‌های نخست قرن دوم قبل از میلاد می‌پردازد.^۵

همچنین موضوع دیگر این فصل بررسی تغییر در توازن جمعیتی، به‌ویژه سیل مهاجرت‌ها و پیامدهای آن در جهان مدیترانه‌ای است. ورود بردگان بی‌شمار در سراسر قرن‌های دوم و اول قبل از میلاد نیز یکی از عوامل مهم تحول در نظام اقتصادی روم به شمار آمده است.

فصل پنجم: اشرافیت شهری ایتالیایی

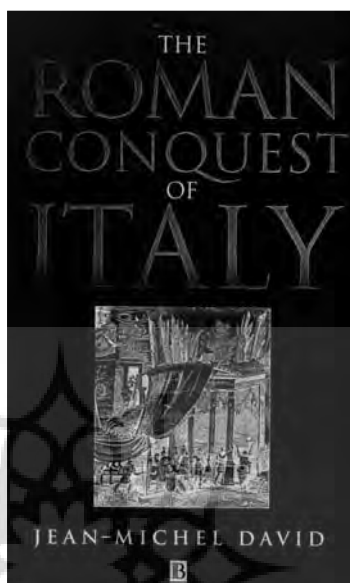
نویسنده در این فصل به بررسی و نقش اشرافیت شهری در تحولات آینده روم می‌پردازد. او نقش این اشرافیت را در پیشرفت روند رومی شدن ایتالیا و تبدیل همه اقوام مختلف به یک کل فرهنگی و سیاسی بسیار مهم می‌داند. وی اهمیت موقعیت آنها را در اشغال سلسله مراتب نظام سیاسی حتی بیش از ثروت آنها مورد توجه قرار می‌دهد.^۶ شیوه خاص رومی در زمینه قانون و نهاد نمایندگی و بررسی نقش اشرافیت در این زمینه، موضوع دیگر این فصل است.

فصل ششم: ساز و کارهای یگانه‌سازی

نویسنده این موضوع را مطرح نموده که چگونه مردمان ایتالیا به تدریج خود را به ایجاد اتحاد و همکاری در یک جامعه سیاسی واحد و تحت اداره یک دولت بزرگ شده رومی که به کل شبه جزیره گسترش یافته بود، متعهد ساختند. دیوید در این فصل فرایند اتحاد فرهنگی و اجتماعی و در نهایت رومی ساختن نهادها و مردم ایتالیا را در بخش‌هایی جداگانه مورد بررسی قرار می‌دهد.^۷

فصل هفتم: جنگ اجتماعی

در این فصل افزایش توقعات رومیان و درخواست‌های

فزاینده اجتماعی از نظام سیاسی با عنوان «جنگ اجتماعی» مورد بررسی قرار گرفته است. نویسنده در تشریح این موضوع به افزایش سلطه روم به‌عنوان زمینه‌سازی رشد تقاضاهای اجتماعی نگریسته و در بخش دیگر از درخواست اقوام دیگر برای شهروندی رومی شدن یاد می‌کند. اوسیل مهاجرت از شهرهای لاتین به رم و از دیگر مناطق به شهرهای لاتین را به عنوان جریانی مداوم که در نهایت به وقوع جنگ اجتماعی انجامید، به تفصیل بررسی می‌نماید.

فصل هشتم: جنگ‌های داخلی: خشونت‌گری و برقراری صلح

نویسنده در این فصل به نقش اختلافات داخلی در ایجاد تمرکز قدرت و سلطه اقلیت بر جامعه رومی می‌پردازد. در این فرایند ارزش و اعتبار فرماندهان نظامی که ابزار حرکت دادن ارتش‌ها را در اختیار داشتند، افزایش یافت و در مقابل، نفوذ شهرهای کهن و بومیان سرزمین در استخوان‌بندی نظام سیاسی از بین رفت.^۸ توسعه ارتش روم در قرن‌های دوم و اول قبل از میلاد یکی از مقاطع بسیار مهم و درس آموز تاریخ این دولت به‌شمار می‌رود.

به عقیده نویسنده، اشرافیت عضو سنا برای سلطه بر اکثریت شهروندان رومی از سه ابزار اصلی یعنی: ثروت، موقعیت اجتماعی (Patris) و حمایت زیردستان و وابستگان بهره‌مند بود.

کتاب حاضر برای مطالعه سرچشمه‌های نفوذ و قدرت روم منبعی مهم و کم‌نظیر است. تکیه نویسنده بر یافته‌های باستان‌شناسی در کنار بررسی منابع مکتوب یکی از ویژگی‌های مهم کتاب به‌شمار می‌آید.

پی‌نوشت‌ها:

1. The Roman Conquest of Italy, Jean-Michel David, Translated by Antonia Nevill, (Blackwell Publishers Ltd Oxford, 1997), P 14.

- ۲- همان، ص ۳۵
- ۳- همان، ص ۴۴
- ۴- همان، صص ۶۶ تا ۷۲
- ۵- همان، ص ۷۶
- ۶- همان، ص ۱۰۰
- ۷- همان، ص ۱۲۰
- ۸- همان، صص ۱۵۷-۱۵۸.

کتاب «چیرگی رومیان بر ایتالیا» نوشته ژان میشل دیوید، برای مطالعه سرچشمه‌های نفوذ و قدرت روم منبعی مهم و کم‌نظیر است. تکیه نویسنده بر یافته‌های باستان‌شناسی در کنار بررسی منابع مکتوب یکی از ویژگی‌های مهم کتاب به‌شمار می‌آید.